

Тощая Л. А. Методика формирования умений пения бельканто в процессе вокальной подготовки педагога-музыканта.

В статье рассматривается актуальность разработанного методического обеспечения вокальной подготовки студентов для приобретения ими профессиональной компетентности, составляющей которой – овладение умениями пения бельканто.

Ключевые слова: методика, умения пения бельканто, организационно-педагогические условия.

Totska L. O. Methods of the “bel canto” singing skills formation in the vocal training of the music teacher training.

The article examines the relevance of developing methods of students vocal training in advance of their professional competence which part is mastering the skills of singing ‘bel canto’.

Keywords: methodology, “bel canto” singing ability, organizational and pedagogical conditions.

Турчинова Г. В.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

СТРУКТУРА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕТАПІВ КУРСУ НАВЧАННЯ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ

Дається характеристика курсу навчання викладання біології англійською мовою. Визначаються мета, задачі та структура курсу. Надається характеристика умін студентів по закінченні курсу навчання.

Ключові слова: модульно-кредитна система, етапи курсу, комунікативна компетенція, ціннісні орієнтації, спеціальні вміння, мета та задачі курсу.

Проблема розробки курсу навчання іноземних мов завжди була і є актуальною. Різні підходи до відбору змісту навчання, різні точки зору науковців на характеристику змісту навчання, робили цю проблему достатньо складною. Враховуючи те, що в нашій країні проблема підготовки вчителів, які можуть викладати свою фахову дисципліну у школі або ВНЗ іноземною мовою, як цього вимагають реалії сьогодення, залишаються не розробленою, нам довелося звернутися до робіт закордонних вчених з метою отримання відповідей на питання розробки змісту курсу підготовки майбутніх учителів до викладання біології англійською мовою. Цією проблемою займалась низка вчених: Т. Hutchinson, А. Waters, С. Kennedy, R. Bolito, R. Loola, Л. Ф. Манякина, Г. А. Гринюк, Е. Г. Бжоско, Л. М. Вайсбурд, С. В. Каменина.

Саме роботи цих вчених дозволили нам обрати підходи до відбору змісту запропонованого нами, що й стало **метою нашої статті**.

Під час розробки структури курсу підготовки майбутніх учителів до викладання біології англійською мовою ми спирались на думку О. Г. Полякова про те, що професійно-орієнтоване навчання не може бути зведено лише до того, щоб навчити студентів тільки “спеціалізованого

варіанта” мови. Існують деякі особливості, що характерні для специфічного контексту використання мови, з якими студенти зустрінуться в реальних ситуаціях спілкування. Знання тільки професійної лексики не в змозі компенсувати відсутність знань та вмінь, що дозволяють людині оволодіти комунікативною компетенцією. Тому, під час розробки нашого курсу ми виходили з того, що студенти вивчають ІМ протягом п'яти років, тобто мають 1200 годин на формування мовленнєвих навичок і розвиток мовленнєвих умінь в усіх видах мовленнєвої діяльності [3]. Враховуючи те, що рівень володіння англійською мовою студентами першого курсу повинен відповідати рівню B1, ми вважаємо за доцільне проводити навчання по двох напрямках: вдосконалення рівня володіння студентами так званої загальної мови (General English) та засвоєння професійно орієнтованої мови спеціальності (ESP). Так як у методиці навчання ІМ не існує чіткої позиції щодо часового поділу між навчанням General English та курсу ESP, ми у процесі визначення часу, необхідного для формування професійних навичок та вмінь, спирались на розуміння того, що студенти ППЛС у майбутньому повинні здійснювати свою педагогічну діяльність англійською мовою і виходили з наступних міркувань:

- 1) спеціальні знання повинні будуватися на знаннях з General English;
- 2) обсяг професійних умінь забезпечується практикою з курсу ESP;
- 3) по мірі професійного росту студента збільшується обсяг знань з біології. Тому ми вважаємо за доцільне збільшувати час на оволодіння професійними навичками та вміннями з курсу ESP.

Отже, на першому році навчання ми пропонуємо здійснювати таке часове співвідношення – 60:40, де 60% часу ми пропонуємо віддати на викладання професійно орієнтованого курсу (ESP), 40% – на навчання загального курсу іноземної мови (General English). На подальших роках навчання цей баланс змінюється на користь професійно орієнтованого курсу. Разом з вирішенням загальноосвітніх задач цей розподіл дозволить позбутися школярства та надасть психологічної готовності змінити характер роботи. Навчання буде проводитися з опорою на засвоєний навчальний матеріал та набуті знання. Це дозволить встановити зв'язки не тільки між новими, але й між старими знаннями, а також ліквідувати розрив між теоретичним матеріалом та його практичними використаннями. По закінченні нашого курсу студенти зможуть вести свою професійну діяльність на уроці іноземною мовою – викладати біологію англійською мовою, а також мати достатній рівень володіння професійними навичками та вміннями для того, щоб брати участь у міжнародних конференціях та семінарах зі своєї спеціальності.

Модульно-кредитна система навчання дозволила нам розподілити навчальний матеріал на 15 модулів. Розробка навчальних завдань діяльності викладача і студента, що забезпечують оволодіння модульно-

кредитною системою, базується на висновках дослідників модульної системи навчання щодо поетапної побудови модуля. Автори, які досліджували це питання [1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12] вважають необхідним дотримуватися наступних вимог: 1) кількість окремих навчальних цілей модуля у цілому має бути мінімальною; 2) ієрархічна послідовність навчальних цілей має бути дотримана; 3) навчальна діяльність, яка складає суть модуля, має бути побудована таким чином, щоб допомогти студенту оволодіти знаннями, навичками і вміннями, що складають навчальну мету модуля; 4) тест, що завершує модуль, повинен визначати рівень досягнення навчальних цілей. Між завданнями тесту і навчальними цілями має існувати повна відповідність. Слід зазначити, що структура і зміст кожного модуля та взаємодія всіх модулів у цілому безпосередньо залежить від загальних кінцевих цілей навчання. Результатом роботи студентів з виконання закладених у модулях завдань є засвоєння іншомовних знань і формування професійної комунікативної компетенції. Професійно орієнтований курс підготовки майбутніх учителів до викладання біології англійською мовою складається з трьох етапів: початкового, середнього та просунутого:

– початковий етап – це 1 рік навчання (рівень володіння ІМ відповідає B_2);

– середній – це 2 рік навчання (рівень володіння ІМ відповідає B_{2+});

– просунутий – це 3-4 рік навчання (рівень володіння ІМ відповідає C_1).

П'ятий рік навчання у ВНЗ, як правило, відводиться на здобуття ступеня магістра і деякі студенти не вважають за доцільне отримувати його. Тому, запропонований нами професійно орієнтований курс розрахований на чотири роки навчання, тобто на оволодіння ступеня бакалавра, який дозволяє працювати за спеціальністю.

Звернемося до характеристики етапів нашого курсу.

Початковий та середній етапи складають базовий рівень, на якому будується професійно-орієнтовне навчання. Базовий рівень характеризується тим, що під час навчання студенти набувають навички та вміння в усіх видах мовленнєвої діяльності, що складає основу комунікативної компетенції як головного результату навчання. На цьому етапі формуються умови для мотивації комунікативно-пізнавальної та навчальної діяльності по оволодінню студентами новим засобом спілкування.

Комунікативна компетенція базового рівня повинна забезпечити ефективне використання отриманих знань, сформованих навичок та умінь в реальній професійній діяльності – вчителя біології англійською мовою. Студенти вчать самостійно вирішувати комунікативні задачі, використовуючи новий засіб спілкування в ситуаціях освітньої і професійної сферах, які торкаються їх пізнавальних інтересів, висловлюючи на

доступному їм рівні своє ставлення до предмету спілкування, до інформації, яку вони отримують з різних джерел (при читанні та аудіюванні).

Просунутий етап навчання – це період, під час якого здійснюється подальший розвиток і вдосконалення професійних навичок і вмінь усної та письмової форм спілкування, які студенти надбали на базовому рівні. На цьому етапі йде ускладнення безпосередньої та опосередкованої форм спілкування. У студентів продовжується формування та вдосконалення професійних навичок та вмінь з метою подальшого їх використання у педагогічній діяльності. Увага та зусилля направлені на практичне використання мови в різних формах комунікації.

Враховуючи час, виділений на оволодіння професійними навичками та вміннями, а також ієрархію їх вивчення, професійно орієнтований курс підготовки майбутніх учителів до викладання біології англійською мовою складається з 15 модулів.

Представимо структуру курсу у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

*Структура курсу підготовки студентів за спеціальністю
“Біологія та іноземна мова”*

I рік навчання (початковий етап):

Модуль I	→	Модуль II	→	Модуль III
<u>Цитологія</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Ботаніка</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Зоологія</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР

II рік навчання (середній етап):

Модуль IV	→	Модуль V	→	Модуль VI	→	Модуль VII
<u>Ботаніка</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Зоологія</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Анатомія людини</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Біофізика</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР

III рік навчання (просунутий етап):

Модуль VIII	→	Модуль IX	→	Модуль X	→	Модуль XI
<u>Біогеографія</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Гістологія</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Фізіологія людини</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Генетика з основами селекції</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР

IV рік навчання (просунутий етап):

Модуль XIII	→	Модуль XIV	→	Модуль XV
<u>Мікробіологія</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Вірусологія</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР		<u>Валеологія та екологія</u> 54 години 34 – АР <u>20 – СР</u> 2 МКР

АР – аудиторна робота;

СР – самостійна робота;

МКР – модульна контрольна робота.

Загальна кількість годин складає 756.

Проаналізувавши матеріали Ради Європи для мовних спеціальностей та дослідивши Програми навчання ІМ для немовних спеціальностей а також ОКХ вчителя, ми визначили задачі, основні загально-навчальні вміння, ціннісні орієнтації та спеціальні вміння для кожного етапу навчання.

Початковий етап навчання:

Початковому етапу навчання відповідає 1 рік навчання, тобто перші два семестри. Мета даного етапу – формування у студентів навичок і вмінь іншомовного професійного спілкування.

Задачами є:

- формування навичок і вмінь самостійного рішення простих професійно орієнтованих комунікативних задач в усіх видах мовленнєвої діяльності;
- розвиток у студентів мовленнєвої пам'яті, інтуїтивного та логічного мислення, уваги, сприйняття;
- розвиток мовленнєвої культури.

Основні загальнонавчальні вміння:

На цьому етапі приділяється увага розвитку у студентів таких загально навчальних вмінь:

- працювати в колективі, взаємодіючи один з одним;
- контролювати свої дії (мовні та мовленнєві) і дії своїх товаришів;
- працювати в різних режимах;
- користуватися словниками, коментарями, пам'ятками, схемами;
- виражати особисте ставлення до побаченого, почутого або прочитаного;

Ціннісні орієнтації

У процесі формування різних видів МД у студентів слід сформувати наступні ціннісні орієнтації:

- увага до звукового боку мовлення, намагання працювати над вдосконаленням своєї вимови, бажання слухати зразки іншомовного мовлення в домашніх умовах;
- намагання висловлювати свої думки англійською, запитуючи з цією метою необхідну інформацію у викладача;
- інтерес до літератури зі спеціальності;
- доброзичливе ставлення до своїх товаришів як партнерів у спілкуванні.

Спеціальні вміння**Читання**

Студенти зможуть:

- читати мовчки та вголос з повним розумінням текстів, які пред'явлені вперше, що складені на засвоєному мовному та тематичному матеріалі (тексти можуть мати незнайомі слова та висловлювання, які пояснюються у виносках або в навчальному словнику);

– розуміти зміст вправ і завдань посібника, читати вголос або мовчки подані усно матеріали автентичного характеру.

Письмо

Студенти зможуть:

- виконувати письмові вправи з опорою на зразок;
- записати план прочитаного у вигляді ключових речень, підібраних з тексту.

Аудіювання

Студенти зможуть:

- розуміти мовлення викладача по ходу ведення занять, адекватно реагуючи (вербально чи невербально) на його висловлювання та прохання;
- повністю та точно розуміти нескладні повідомлення предметної тематики монологічного характеру, які пред'явлені викладачами або у звукозапису в нормальному темпі і складені на програмному мовному матеріалі та тематиці.

Говоріння

Діалогічне мовлення

Студенти зможуть:

- без попередньої підготовки відповісти на питання мовленнєвого партнера з професійної тематики, використовуючи мовленнєві форми та кліше етикетного характеру, адекватно реагуючи на репліки партнера, в межах програмного мовного матеріалу та тематики;
- без попередньої підготовки розпитати про те саме співрозмовника.

Монологічне мовлення

Студенти зможуть:

- без попередньої підготовки робити зв'язне повідомлення професійного характеру або у зв'язку з почутим чи побаченим;
- передавати основний зміст почутого чи прочитаного з фаху, правильно оформлюючи своє висловлювання з точки зору норм англійської мови, у межах програмного мовного та мовленнєвого матеріалу та тематики, призначеного для продуктивного засвоєння на початковому етапі навчання.

Основними сферами спілкування є освітня та професійна.

Середній етап навчання

Даний етап навчання відповідає II року навчання нашого курсу. Для цього етапу притаманний рівноцінний розвиток усного мовлення, читання та письма.

В задачі цього етапу входять:

- розвиток навчально-пізнавальних здібностей студентів, необхідних для самоосвіти;
- формування професійної комунікативної компетенції.

Загальнонавчальні вміння

- користуватися довідковими матеріалами з професійної тематики, українсько-англійськими та англо-українськими словниками;
- реалізувати мовну здогадку про значення незнайомих слів і висловлювань під час аудіювання та читання.

Ціннісні орієнтації

У студентів слід сформувати наступні ціннісні орієнтації:

- намагання проявити себе та покращити свій соціальний статус у групі шляхом досягнення навчальних успіхів;
- інтерес до читання літератури з фаху, а також до довідкової літератури англійською мовою;
- намагання пізнати більше цікавого матеріалу з фаху.

Спеціальні вміння

Читання

Студенти зможуть:

- вилучати інформацію, думки і точки зору з вузькоспеціальних джерел у межах своєї майбутньої професії;
- вилучати основну інформацію з тексту, який пред'явлено вперше та який має до двох-трьох відсотків незнайомих слів, про значення яких можливо здогадатися або незнання яких не впливає на розуміння основного змісту прочитаного;
- читати з високим ступенем самостійності, використовуючи різні види читання .

Письмо

Студенти зможуть:

- скласти та записати план прочитаного тексту з використанням ключових слів і опорних речень, знайти в тексті та письмово дати відповіді на запропоновані питання стосовно змісту тексту;
- писати короткі повідомлення, в яких подається інформація зі спеціальності та наводити приклади.

Аудіювання

Студенти зможуть:

- повністю та точно розуміти повідомлення монологічного та діалогічного характеру, що вперше пред'являється з голосу викладача або у звукозапису та складені на засвоєному мовному матеріалі та тематиці;
- розуміти основний зміст аудіотекстів монологічного та діалогічного характеру, що пред'явлені вперше та складені на засвоєній тематиці із наявністю двох-трьох відсотків незнайомих слів, про значення яких можна здогадатись, розрізняючи основну та другорядну інформацію.

Говоріння

Діалогічне мовлення

Студенти зможуть:

- без попередньої підготовки вести бесіду на професійну тематику, комбінуючи різні види діалогів, правильно оформлюючи свої реакції, адекватно реагуючи на репліки співбесідника у межах мовного матеріалу і тематики відповідного модуля;
- без попередньої підготовки обмінюватися думками із співрозмовником у зв'язку зі змістом прочитаного або прослуханого за спеціальністю, виказуючи власну точку зору та переконуючи у її справедливості мовленнєвого партнера, правильно оформлюючи свої мовленнєві реакції та адекватно реагуючи на репліки співрозмовника.

Монологічне мовлення

Студенти зможуть:

- без попередньої підготовки робити зв'язне повідомлення з теми по спеціальності, висловлюючи власне ставлення до предмета спілкування й правильно оформлюючи його, в межах мовного матеріалу й тематики, що запропоновані для середнього етапу навчання;
  - без попередньої підготовки передавати зміст прослуханого або прочитаного англійською мовою зі спеціальності;
  - давати пояснення біологічних термінів англійською мовою.
- Основними сферами спілкування є освітня та професійна.

Просунутий етап навчання

Даному етапу відповідає третій та четвертий роки навчання. Цей етап передбачає оволодіння всіма комунікативними вміннями, досконале володіння професійними вміннями, необхідними для викладання біології англійською мовою.

Загальнонавчальні вміння

У студентів слід сформувати наступні вміння:

– підбирати інформацію для усного повідомлення з теми з різних джерел, композиційно правильно оформлювати його, викладати його доступними для слухачів мовними засобами, підтримувати їх інтерес до того, що повідомляється;

– складати та записувати тези, анотації прочитаного тексту;

– робити повідомлення з опорою на свій план, тези.

Ціннісні орієнтації

У студентів слід сформувати наступні ціннісні орієнтації:

– сприймання англійської мови як засобу міжособистого спілкування;

– намагання використовувати англійську мову як засіб доступу до різної інформації, у тому числі й до професійної;

– інтерес до читання англійською мовою літератури з фаху.

Спеціальні вмінняПисьмо

Студенти зможуть:

– складати та записувати план усного висловлювання з фахової теми або проблеми разом з матеріалами, які мають супутній характер;

– писати твір або доповідь з фаху з послідовно розгорнутою аргументацією, належним чином підкреслюючи значущі думки та наводячи відповідні допоміжні деталі;

– письмово висловлювати думки з фаху, узагальнюючи й оцінюючи інформацію та надаючи аргументи з певної кількості джерел.

Аудіювання

Студенти зможуть:

– слухати спеціалізовані лекції та презентації з фаху;

– розуміти широкий спектр записаних матеріалів з фаху, визначаючи найтонші деталі, включаючи імпліцитні зв'язки і стосунки між мовцями.

Читання

Студенти зможуть:

– вилучати інформацію, розуміти думки і точки зору, читаючи тексти з фаху;

– розуміти статті та доповіді, що стосуються фахової проблематики;

– швидко переглянути довгий і складний фаховий текст, знаходячи потрібні деталі.

ГоворінняДіалогічне мовлення

Студент зможуть:

– користуватись мовою вільно, правильно і ефективно з професійних тем, чітко позначаючи зв'язки між ідеями;

– без попередньої підготовки вести бесіду фахового характеру англійською мовою;

– без попередньої підготовки брати участь в груповому обговоренні теми або проблеми з фаху, висловлюючи особисту точку зору та переконуючи співбесідників у своїй правоті.

Монологічне мовлення

Студенти зможуть:

– пояснити будь-яку тему зі спеціальності англійською мовою;

– зробити чітку послідовно розгорнуту доповідь з фаху з підкреслюванням значущих моментів та відповідними додатковими деталями;

– послідовно розвивати аргументацію, підкреслюючи належним чином основні

положення там, де це потрібно, з відповідними додатковими деталями;

– пояснити свою точку зору на основні положення теми/проблеми, наводячи різні аргументи “за” і “проти”;

– змінювати форму подачі власного тексту в залежності від ситуації спілкування.

Основними сферами спілкування є освітня та професійна.

Визначившись із структурою курсу, перейдемо до розгляду самої методики підготовки майбутніх учителів до викладання біології англійською мовою. **Метою** запропонованого курсу є формування професійно-орієнтованої комунікативної компетенції в говорінні, аудіюванні, читанні та письмі, яка дозволить студентам викладати біологію англійською мовою.

Практична спрямованість курсу виражається:

а) в орієнтації на особистий досвід студентів;

б) в навчанні студентів універсальним способам діяльності – аналізу, синтезу, систематизації, співставленні фактів;

в) у формуванні в студентів професійної комунікативної компетенції, що дозволяє здійснювати свою педагогічну діяльність на уроці англійською мовою.

Задачами курсу є:

– розширення лексичного запасу слів з професійної тематики;

– формування навичок та вмінь діалогічного та монологічного мовлення з професійної тематики;

– розвиток навичок та вмінь читання на розширеному мовному матеріалі з урахуванням спеціальності, яка вивчається;

– формування навичок усного та писемного перекладу;

– навчання реферування та анотаціювання текстів зі спеціальності.

По закінченні курсу студенти зможуть:

– розуміти усне (монологічне та діалогічне) мовлення з професійної тематики;

– розуміти на слух лекції, які викладаються англійською мовою;

– активно володіти лексикою, яка відноситься до наукового стилю, а також основною термінологією зі своєї спеціальності.;

– читати літературу зі спеціальності;

– організувати та проводити різні види навчальної роботи, які пов’язані з оволодінням професійних навичок, а саме: вміння пояснити мовний матеріал разом з концептуальним, предметно-понятійним, тематичним, як рідною, так і іноземною мови;

– давати дефініції біологічних понять та явищ англійською мовою, пояснювати їх, підкреслюючи прикладом;

– системно подавати навчальний матеріал англійською мовою, дотримуючись розвитку спеціальної тематики від простого до складного;

– переробляти навчальний матеріал та формувати і формулювати його іноземною мовою у зв’язку зі своїми намірами;

– робити коментарі, описи та роздуми пояснювального характеру англійською мовою;

– вести обговорення з тем, пов’язаних зі спеціальністю (задавати питання та відповідати на них);

– володіти навичками письма, необхідними для підготовки публікацій, тезисів та рефератів;

– володіти основами публічного мовлення – робити доповіді, повідомлення (з попередньою підготовкою).

Практика показує, що найбільш продуктивною формою проведення занять є використання інтегрованого підходу, який об'єднує усі види мовленнєвої діяльності: читання, письмо, говоріння та аудіювання у різних пропорціях в залежності від цілей заняття та його етапів. У реальному спілкуванні неможливо виділити з усіх мовленнєвих умінь якесь одне, відділити його від інших і при цьому підтримувати процес спілкування, тому при спілкуванні іноземною мовою для досягнення комунікативних цілей студенти природно інтегрують мовленнєві вміння. Звідси логічно витікає необхідність будувати процес навчання з урахуванням принципів інтегрованого підходу. Прекрасно комбінуючись з комунікативним підходом до навчання, інтегрований підхід дозволяє підтримувати в аудиторії під час занять доброзичливу емоційну атмосферу. Поєднання цих підходів надасть процесу навчання таких рис:

1) заняття носитиме стимулюючий, інформаційний характер;

2) використання певних прийомів з боку викладача (коректне виправлення помилок, підкреслення того, що вони є типовими, доброзичливе та поважне ставлення до студента, як до особистості) сприятиме підвищенню впевненості студентів у своїх знаннях, у собі;

3) навчання студентів ефективних стратегій оволодіння мовленнєвими навичками та вміннями, наприклад, здогадки на основі лінгвістичних і нелінгвістичних опор при слуханні або стратегії ведення бесіди за допомогою "small talk", або компенсаторних стратегій (вибору предмета спілкування, ухильних відповідей), якщо спостерігається недостатній рівень володіння мовою.

Особливо важливим є те, що інтегрований підхід дозволить використовувати на заняттях різні форми роботи у запропонованих модулях.

Кожен модуль має декілька основних тем (Units), які є найголовнішими та найважливішими з точки зору майбутніх потреб студентів. Кожна тема у якості головного елемента має текст для читання, який розкриває частину предметного змісту теми та вводить мовний і мовленнєвий матеріал, що відноситься до теми. Робота з текстом будується за схемою: перед-читання (pre-reading), читання (reading) та після-читання (after-reading).

1. Усі завдання, що входять до перед-читання, пов'язані з: а) попереднім обговоренням предметного змісту тексту, з метою прогнозування його змісту, виявлення та активізації фонових знань студентів; б) розробка й формування власної думки і поглядів щодо змісту; в) зняття основних мовних та мовленнєвих труднощів під час читання. Ці завдання можуть виконуватися як у процесі фронтальної роботи під контролем викладача, так і в парах або в мікрогрупах.

Запропоновані завдання випереджають читання тексту. Сам текст розповідає про рослини та їх репродуктивну систему. Текст для читання

слідє відразу за завданням. Всі тексти, запропоновані в нашому курсі є автентичними. Обрані нами тексти були взяті з книги "Holt life science", автори якого William L. Ramsey, James F. McGuirk, Clifford R. Phillips, Lucretia A. Gabriel, Frank M. Watenpaugh. Слід відмітити, що всі тексти читаються тільки в аудиторії, а не в якості домашнього завдання. Мета цього полягає в тому, щоб надати викладачу можливість регулювати процес та режим читання з тим, щоб розвивати необхідні навички та вміння. Тому час для читання тексту завжди обмежується в залежності від того, для якого виду читання він використовується [6]. Крім того, під час читання студенти отримують можливість порівняти інформацію, яка є у тексті з тими думками, які вони виказували у процесі перед-читання. У зв'язку з цим використовується наступний вид завдання до тексту для аудиторного читання:

Післятекстові завдання включають в себе різні види навчальної діяльності. Ними можуть бути визначення правильності чи неправильності пред'явлених тверджень по змісту тексту, відповіді на питання проблемного характеру, різноманітні види обговорювань отриманої інформації, співставлення різних варіантів одного і того ж тексту та визначення варіанту, який найбільш точно передає основну інформацію, що знаходиться у тексті, самостійне писемне чи усне реферування прочитаного англійською мовою чи ряд інших

Різнманітні види вправ для формування професійного монологічного та діалогічного мовлення є також важливою частиною запропонованого курсу, які відштовхуються від прочитаних текстів. Серед них вагоме місце займають комунікативні вправи.

Також у курсі підготовки майбутніх учителів до викладання біології англійською мовою відводиться місце для формування навичок і вмінь аудіювання. Джерелом матеріалів для аудіювання є, перш за все, телебачення (канали "Discovery", "Animal planet"). Викладач може записувати потрібні йому програми на магнітофон або відеоманітофон, а потім працювати з ними в аудиторії або давати студентам записи для самостійної роботи. Завдання до аудіоматеріалу побудовані на використанні загальноприйнятого комунікативного підходу до прослуховування аудіотекстів. Робота з аудіювання завжди поєднується.

Різнманітні завдання творчого характеру є важливою частиною більшості Units. Серед них важливе місце займає вирішення проблемних завдань, а також написання ессе, рефератів, доповідей на ту чи іншу тему з фаху.

Наприкінці кожної теми зі студентами слід обов'язково провести лабораторну роботу англійською мовою із використання необхідного приладу, описом усіх кроків своєї роботи та підведенням підсумків. Цей вид роботи дозволить не тільки теоретично, а й практично використати набуті

професійні навички та вміння. На нього слід відвести окреме заняття, яке також дозволить узагальнити усе зроблене в межах того чи іншого Unit. Кожен модуль закінчується модульною контрольною роботою. Цей вид роботи допоможе викладачу проконтролювати розвиток професійних навичок та вмінь студентів, прогрес, який вони досягли в різних видах мовленнєвої діяльності під час роботи та дасть можливість самим студентам на власні очі переконаватися у своїх досягненнях, тим самим стимулюючи мотивацію для подальшого розвитку професійних умінь.

Використана література:

1. Гареев В. М., Куликов С. И., Дурко Е. М. Принципы модульного обучения // Вестник высшей школы. – 1987. – № 8. – С. 30-33.
2. Загорюкин В. Б., Панченко В. М., Твердин Л. М. Модульное построение учебных пособий по специальным дисциплинам // Проблемы вузовского учебника. – Вильнюс: ВГУ, 1993. – С. 73-75.
3. Навчальні плани 2004–2005 напрям 075 “Біологія” спеціальність 6.070400 (додаткова спеціальність “Іноземна мова”), напрям 075 “Географія” спеціальність 6.070500 (додаткова спеціальність “Іноземна мова”).
4. Титова В. В. Комплексне навчання іншомовленнєвої діяльності на базі проектної методики та модульно-рейтингової системи у вищому технічному навчальному закладі // Іноземні мови. – Київ. – 2000. – № 1. – С. 38-41.
5. Титова В. В. Проектна методика як ефективний засіб навчання професійно-спрямованої комунікації // Вісник Київського державного лінгвістичного університету. – 2000. – Вип. 2. – Педагогіка та психологія. – С. 135-139.
6. Фоломкина С. К. Обучение чтению на иностранном языке в неязыковом вузе. – М.: Высш. школа, 1987. – 207с.
7. Фурман А. В. Модульно-развивальне навчання – система педагогічних інновацій // Педагогіка і психологія. – 1995. – № 3. – С. 97-108.
8. Фурман А. В., Гуменюк О. Е. Міні-модуль у навчанні: складники обґрунтування // Педагогіка і психологія. – 1998. – № 2 (19). – С. 96-108.
9. Юцявичене П. А. Основы модульного обучения. – Вильнюс : Минвуз Лит. ССР, 1989. – 68 с.
10. Юцявичене П. А. Теория и практика модульного обучения. – Каунас : Швиеса, 1989. – 272 с.
11. Common European Framework of Reference For Language: Learning, Teaching, Assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001. – 260p.
12. Kennedy C., Bolitho R. English for specific purposes. – London : MacMillan Publishers Ltd, 1984. – 149 p.

ТУРЧИНОВА А. В. Структура и характеристика этапов курса обучения преподаванию биологии на английском языке.

Дается характеристика курса обучения преподаванию биологии на английском языке. Определяются цели, задачи и структура курса. Дается характеристика умений студентов по окончании курса обучения.

Ключевые слова: *модульно-кредитная система, этапы курса, коммуникативная компетенция, ценностные ориентации, специальные умения, цель и задачи курса.*

TURCHYNOVA A. V. The structure and characteristics of the stages of teaching biology course in English.

The course of teaching biology in English is described. The goals, objectives and structure of the course are identified. The skills of students at the end of the course are described.

Keywords: *modular and credit system, the stages of the course, communicative competence, values, special skills, goal and objectives of the course.*